

Paddelperspektiv på återställning av vattendrag

PROJEKTETS PROCESS

INLEDANDE PERIOD OCH TILLSÄTTNING AV ARBETSGRUPP

En arbetsgrupp tillsattes, efter att vi kartlade och identifierade relevanta parter i arbetsgruppen. Gruppen bestod ursprungligen av representanter för SKF, Friluftsförbundet (FF) och Sjöviks folkhögskola som anordnar utbildningar i strömmande vatten samt har samarbete med både SKF och FF. Efter några avhopp blev gruppen sammansatt av SKF och FF. Under år tre kompletterades gruppen när kunniga personer som först utgjort referenser fick en permanent plats i gruppen. Gruppen fick namnet Vattengruppen.

Vattengruppen har haft regelbundna möten, ofta ett i månaden. Efter det inledande fysiska mötena har de skett via TEAMS, förutom de tillfällen när delar av gruppen träffats i samband med fältbesök, vid informationsträffar anordnade av externa eller vid de seminarier anordnade av Kanotförbundet (se mer information längre ner).

Strax innan projektets start gjordes ett utskick till Sveriges kommuner om kanotperspektiv och dialog med SKF och/eller lokala kanotaktörer. När projektet startade blev svaren ett av flera informationsunderlag. Ett mindre antal kommuner (ca 15) svarade, antingen att de ville ha kontakt på grund av planerade åtgärder, eller att det inte var aktuellt för dem.

Responser visade ett intresse för att ta tillvara möjligheter att skapa bra paddelvatten i de områden som ska restaureras, men också att det saknas kunskap om vad de behöver veta när det gäller behov, krav och önskemål från kanotperspektiv. Behovet fanns av en manual för att kommuner och länsstyrelser ska kunna skapa bra miljöer för alla, människor och djur, som vistas i och kring berörda vatten.

Kontakterna ledde i vissa fall till andra effekter, så som exempelvis att etablera kontakt angående kanotcentraler eller att utveckla paddling som turistaktiviteter. Därefter har ett stort antal kontakter skett mellan Vattengruppen och företrädare för olika återställningsarbeten.

PRAKTISKT ARBETE MED ATT TA FRAM UNDERLAG FÖR MANUAL

Vattengruppen har genomfört mätningar och provpaddlingar för att få fram data som behövdes för att kontrollera nödvändiga avstånd och manöverutrymme för kanoter i strömmande vatten i förhållande till utplacerad sten och hinder. För att få fram data genomfördes provpaddlingar, fotografering och drönarfilmning.

Vattengruppen har samlat in äldre dokumenterade ledbeskrivningar, foton, andras rapporter och arbeten som har använts vid framställningen av den manual som nu finns färdigställd. En del äldre material från bland annat Statens Naturvårdsverk utgjorde förlaga och inspiration till den nu färdiga manualen.

KARTLÄGGNING AV TIDIGARE ARBETE OCH KONTAKTER MED VÅRA FÖRENINGAR

Många kontakter med personer som var inblandade i arbete med kanotleder och flottningsleder tidigare togs, för att få en bild av vad som tidigare gjorts och hur det har resonerats och vilka dialoger som fanns att spinna vidare på.

Till exempel har både kanotföreningar, Friluftsförbundsavdelningar och Kanotcentraler tidigare haft dialog med myndigheter om kanotleders tillgänglighet.

Många gånger har kontakter med lokala kanotföreningar varit av stor betydelse för att initiera och förankra att kanotrepresentanter finns med i utskick, på samråd etc för lokala restaureringsarbeten.

De lokala föreningarna och Kanotcentralerna är mycket viktiga aktörer både som informationskällor till SKF, men också åt andra hållet, då SKF kan stötta och bidra med kunskap för att stärka föreningarnas position i myndighetsdialoger.

TILLGÄNGLIGGÖRA INFORMATION OM KANOTLEDER

Projektet har också uppdagat ett behov av att uppdatera och förbättra informationen på kanotguiden.com (obs, inte att förväxla med en sida som har ändelsen .se). Kanotguiden.com är en sida med bland annat information om kanotleder.

Det visade sig att länsstyrelserna vanligtvis använder sig av den sidan som informationskälla till när det är vattendrag som är intressanta för paddling. Därför blev det en viktig del att uppdatera så att intressanta vattendrag för paddling finns med där.

I arbetet med detta gjordes efterforskningar om existerande material, som funnits i tryckt form. Under framför allt 80- och 90-talen publicerades flera guideböcker med information om kanotleder. Beskrivningarna utgör potential för komplettering till befintliga leder på kanotguiden men är i behov av uppdatering.

INFORMATIONSSPRIDNING OCH DIALOG

Gruppen har löpande arbetat med manualframställningen och att jobba utåtriktat för att sprida kunskap om projektets målsättning och innehåll.

Projektet har presenterats på Kanotförbundets hemsida, facebooksidor, och efter att det blivit känt har privatpersoner (kanotister) hört av sig med tips om var Vattengruppen behöver engagera sig. De externa tipsen är värdefulla att få för att ha en chans att upptäcka var det finns behov att ta kontakt med myndigheter och andra berörda.

Hösten 2019 medverkade medlemmar från Vattengruppen på Limnologernas årliga konferens Vattendagarna med en dragning om projektet och målbilder för hur kanotperspektiv ska tillvaratas vid restaureringar. Ca 150 personer från relevanta myndigheter, kraftbolag, ideella organisationer och förbund närvarade. 2022 arrangerade Naturvårdsverket en fysisk Tankesmedja för friluftsliv efter ett par års digital version.

Företrädare för Vattengruppen medverkade med en workshop med utgångspunkt i manualen. Under projektåren har medlemmar i Vattengruppen

pen närvarat och deltagit i ett flertal samrådsmöten angående olika restaureringsprojekt.

Vattengruppen var en av flera rådgivande och referens-aktörer för en ny rapport om fysisk restaurering av akvatiska miljöer författad av Erik Degerman. Rapporten är ett referensverk för restaureringsarbeten, och SKF ser det som utomordentligt viktigt att här i ha fått med kanotperspektivet. Rapporten kan läsas på Skogsstyrelsens hemsida (men är framtagen på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten).

På Kanotförbundets årliga Kanotkonvent hölls en hybridföreläsning där projektet och ämnet föredrogs. Vattengruppen har även arrangerat två hybridseminarier för länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten med deltagare från länsstyrelser, specifika återställningsprojekt som exempelvis EcoStreams for Life, Reborn, kommuner, fiskevårdsområden, kraftbolag och kanotklubbar.

PROJEKTPRODUKTER

Ett antal skrivelser och remissvar har författats där Kanotförbundet via Vattengruppen har lämnat synpunkter på planerade restaureringsarbeten. Remissvaren och skrivelserna går att läsa på Kanotförbundets hemsida, under Forsrestaureeringar.

Projektets mål var också att ta fram en manual för att sprida kunskap om kanotperspektiv på restaureringar av vattendrag. Resultatet blev en 39-sidig rapport som vänder sig till både myndigheter och kanotföreningar och andra intressenter. Länk till rapporten återfinns på samma hemsida som remissvaren.

Vattengruppen har även arbetat med frågan om spridning av information om kanotlederna, där sidan kanotguiden.com som ägs av Kanotförbundet är det verktyg som används för att beskriva lederna och för att andra aktörer ska ha en källa där de hittar information om vilka vattendrag som är intressanta för kanotister.

KOSTNADER

Central administration och samordning 45 dagar (½ dag/v 2 år)	114 000 kr
Möten i grupper om 5 personer som gemensamt tar fram grundmaterialet 4 tillfällen a 10000kr/möte (lokaler, fika, lunch och anslutningsresor)	40 000 kr
Rekognoseringsresor för att testa teorierna i praktik	20 000 kr
Inköp av litteratur.....	5 000 kr
Översättning av utländsk litteratur	5 000 kr
Drönare för filmning	15 000 kr
Framtagande av manual (text, bild, research).....	20 000 kr
Layout så det finns presenterbart på web och kan tryckas.....	60 000 kr
Tryck en begränsad upplaga	20 000 kr
Presentation på länsstyrelsemöten och Vattenrådsmöten.....	30 000 kr
Distribution och marknadsföring mot ex våra klubbar, Kanotcentraler,Scouter och friluftsförbundet.....	15 000 kr
Deltagande och förmedling vid Tankesmedjan 2020 + 2021 för att nå bla kommunrepresentanter.....	20 000 kr
Ideellt arbete.....	36 000kr
Summa	400 000 kr
SKF finansiering	200 000 Kr

SKF anser att målen är uppnådda utifrån vad som kan läggas på Kanotförbundet och projektgruppen.

MÅL MED PROJEKTET ÄR ATT;

– **All restaurering av vattendrag med medelvattenföring över 4 m³/s ska inkludera paddlingsintressen i planläggning och remisser där SKF och Friluftsförbundet är naturligt involverade.**

RESULTAT: Vattengruppen har jobbat intensivt med att uppvakta relevanta aktörer (Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelser, kommuner, restaureringsprojekt, entreprenörer m fl) och sprida kunskap om vilka vattendrag som är viktiga ur paddelperspektiv.

– **SKF ska driva opinion och samverka för att tillvarata paddlingsintressen vid vattendragsrestaurering.**

RESULTAT: Exempel på att Vattengruppens arbete gett resultat är till exempel att Kanotförbundet kontaktas i frågor som rör restaureringar, vi får information om planerade restaureringar. Kanotförbundets rapport och våra intressen citeras i remisser, skrivelser, rapporten Fysisk återställning av akvatiska vattendrag m m.

– **SKF ska driva framtagning och förmedling av kunskap om kanotsport vid vattendragsrestaurering.**

RESULTAT: Kanotförbundet tog fram en rapport som fungerar som informationskälla och manual för kanotperspektiv på restaureringar. SKFs remissvar innehåller kunskap som kan användas som exempel i fler fall än de som remissvaren avser.

FÖR ATT UPPNÅ MÅLET SYFTAR PROJEKTET TILL ATT;

– **på riksnivå upprätta aktiv omvärldsbevakning om restaureringsprojekt och inventera prioriterade vatten,**

Ja, detta är gjort och pågår.

– **ta fram en manual med kanotperspektiv vid återställning av vattendrag och dammutrivning samt samverka med HaV och andra myndigheter/aktörer för dess spridande,**

Ja, detta är gjort i den utsträckning det varit möjligt utifrån respons eller icke-respons från andra.

– **förmedla kunskap och information om kanotperspektivet till kommuner, länsstyrelser och andra nyckelaktörer och verka för FoU för avhjälpan av kunskapsluckor,**

Ja detta är gjort vid ett flertal tillfällen, både i form av muntligt förmedlad kunskap och i skriftligt format.

– **stötta och informera kanotklubbar och kanotcentraler om hur de kan agera lokalt för att påverka och vara med i dialog och samråd vid vattenåterställningsarbeten och utrivning av dammar**

Ja, detta är gjort och pågår .

VAD HAR FUNGERAT BRA/MINDRE BRA UNDER PROJEKTET

Arbetsgruppen består av mycket kompetenta personer som besitter stor erfarenhet och kunskap om forspaddling och dess förutsättningar. Utan den spetskompetensen hade arbetet inte blivit så högkvalitativt som det blev. Ibland har arbetet gått långsammare än önskat på grund av arbetsbelastning, pandemi, privata skäl m m.

FORTSÄTTNINGEN

RESULTATET AV DETTA PROJEKT KOMMER ATT LEVA VIDARE

Behovet av att bevaka kanotperspektiv på restaureringsarbeten, kommer framöver inte att minska, tvärtom kommer restaureringar att ske i ännu större skala.

Det som görs nu kommer att vara bestående för lång framtid, och Kanotförbundet behöver finnas med som aktiv part i dialog om återställningsarbeten även framöver.

Kanotförbundet beslutade att Vattengruppen från 2023 är en permanent arbetsgrupp inom Kanotförbundet. Medlemmarna i gruppen ska vara från kanotföreningar, Friluftsförbundet, andra föreningar med intresse för området eller privatpersoner som tillför gruppen kompetens.

Arbetet kommer också att vävas ihop med ett större projekt om nationellt ramverk för kanotleder. Den kunskap som togs fram i det här projektet kommer att ligga till grund för informationssidor på hemsida och kanotguiden.com. Ytterligare seminarier med länsstyrelser planeras, bland annat för Bergslagsområdet.

Paddelperspektiv på återställning av vattendrag är ett projekt som genomförts av Svenska Kanotförbundet, i samarbete med Friluftsförbundet under perioden 2020-2022, med stöd av Riksidrottsförbundet.

Svenska Kanotförbundet
info@kanot.com | www.kanot.com